

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio XIV. De Concilio Tridentino comprehendens cæteras Quæstiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

modi Praefecta & ejus Vicaria . . . tacitis suffragiis coram Superiore, aut ejus Ministro eligantur, qui extra Monasterium ad Cancellos, sive Clabros, sicut ex Decreto Concilii Tridentini. Equidem credibile est, verba hæc tacitis suffragiis, designare suffragia non publicata, sive scriptis emissa seu viva vocis oraculo.

Post hanc Conciliationem obiter observamus, verbum hoc, *temporalium*, huic junctum, *Abbatum*, insinuare, mentem Concilii Tridentini non fuisse ut dispositio Decreti sui ad Abbates perpetuos extendere-

retur. Porro, eos exceptit Concilium, forte ideò, quod sint Prælati Episcopis conferendi, & veterem electionis Episcoporum formam servaverat.

SECTIO XIII.

An Decretum Concilii Tridentini circa Matrimonium filiarum familiâs ad Doctrinam pertineat, an ad Disciplinam?

MAGNI, quoad Galliam, refert, ut discutiatur solvaturque proposita quaestio. Nam, si Decretum de quo agitur pertineret ad Dogma, vix defendi posset mos Galliarum, quo Matrimonia Filiorum familias Minorum, absque consensu eorum, in quorum sunt potestate, inita, irrita sunt, quippe, qui adversaretur dogmati fidei, in qua omnes Ecclesie consentire debent. E contra si Decretum ad meram *Disciplinam* referendum sit, mos Gallicanus absque negotio purgari potest; siquidem Ecclesia præcipua, quales sunt Nationales, licentiam habent sibi instituendi Disciplinam, quam Nationis moribus congruam arbitrantur.

Utilis proinde quaestio hujus decisio, verum etiam necessaria, propter rationes, quæ ex utraque parte afferri possunt. Et quidem pertinere videtur ad Disciplinam hoc Decretum. 1. Quod situm sit inter Decreta Reformationis, quæ vulgò Disciplinam respiciunt. 2. Ex historia priorum XII. Saeculorum multa suppetunt probationes, quòd nuptiæ Minorum, absque consensu Parentum aut Tutorum celebratae, pro infectis haberentur. Hæ collectæ fuerunt in *Justificatione usum Galliarum*, quoad hanc rem, & in Libro cui titulus, *Doctrina Canonum in Corpore Juris inclusorum &c.* in quo plures novæ probationes congestæ sunt. 3. Ex historia saeculorum sequentium, in quibus plures Ecclesie prohibuerunt solum ea Matrimonia, non verò ea resciderunt. Factum hoc probatum fuit in duobus libris laudatis. 4. Ex historia rerum gestarum in Tridentino circa illa Matrimonia discimus, plurimis Patribus placuisse, ut ejusmodi matrimonia rescinderentur; cum autem inter eos non conveniret de modo, ad quem restringenda erat Parentum & Tutorum potestas, cum cæteris consenserunt, ut illa rata manerent; aliundè Decretum, quatenus respicit Matrimonia Filiorum familias, anathemate ferit non eos, qui hæc Matrimonia vituperant, vel ea impediunt, vel iis intercedunt, sed eos, qui falso affirmant, Matrimonia à filiis familias contracta irrita esse, ac parentes ea posse rata vel irrita facere, & sic anathema cadit in eos, qui spargunt doctrinam, quam Synodus falsam esse declarat.

Quæ cum ita sint, probata quaestio utilitate nec non decisio necessitate, aio, Decretum, de quo agitur, pertinere ad Dogma & ad Disciplinam; ad Dogma, quatenus damnat errorem eorum, qui asserebant Matrimonia à Filiis familias contracta absque consensu parentum, rata esse aut irrita, prout ipsis placuisset eorum rescissionem postulare, vel à suo jure abstinere, eosque habere ejusmodi jus non à lege humana, sed à lege naturali & divina in Decalogo contenta, ita, ut independentè à legibus civilibus vel Ecclesiasticis, quæ Matrimonia rescindunt, vel rescindi propter querelam parentum volunt, pro-

miscuum parentibus esset, ea pro infectis & vetitis, aut pro legitimis habere.

Quod ut confirmetur, observandum est, hic agi de propositione cujus falsitas demonstrari potest per Sacram Scripturam & per Traditionem. Per Scripturam, quia nullus reperitur locus, qui Matrimonia Filiorum absque consensu parentum facta, irrita declaret, vel parentibus tribuat jus illa irritandi.

Per Traditionem, quia Canones, qui tales nuptias irritas declaraverunt, fundantur in legibus civilibus seu patria potestate, quæ Civibus Romanis propria erat *Instit. Lib. 1. Tit. 9.* aliundè verò, ut supra notavimus historia Ecclesiastica ex pluribus monumentis ad Traditionem pertinentibus excerpta docet, à Saeculo XII. plures Ecclesias Occidentales, non rescidisse ejusmodi nuptias. Porro, ut doctrina aliqua ad Dogma pertineat sufficit, ut, per Scripturam vel Traditionem probari queat; tunc enim constat, eam revelatam fuisse, cum in Verbo Divino contineatur, scripto aut non scripto, per quod revelatio ad nos usque pervenit.

Idem Decretum pertinet quoque ad *Disciplinam* ex pluribus causis. 1. Partem constituit Decreti circa Disciplinam; nam *capite eodem* Concilium rescindit Matrimonia Clandestina in futurum, postquam declaraverit, quòd, licet Ecclesia ea semper detestata sit, ea tamen rata & valida hæctenus fuisse. Circumstantia hæc ostendit, rem tempori esse obnoxiam, atque ita pertinere ad Disciplinam. Cæterum, quidquid Concilium adjicit de necessitate denuntiationum, sive *Bannorum*, de modo eas faciendi, de numero testium, qui sponsalibus interesse debent, de verbis, quæ Parochus adhibere debet, pro regionis consuetudine, ad Disciplinam meram pertinet, cum pendeat à circumstantiis Temporum, locorum & personarum.

2. Hoc Decretum significat, Matrimonia à Filiis familias absque consensu parentum contracta rescindi posse à Principibus atque ab Ecclesia; nam restringit anathema ad eos, qui affirmant, eorum rescissionem à parentum arbitrio pendere; atque ita permittit existimare, quòd ejusmodi jus ad alios pertineat, scilicet Principem & Ecclesiam. Porro, usus hujus juris meram Disciplinam respicit, quæ juxta temporaria loca & personas temperanda esse dignoscitur.

SECTIO XIV.

De Concilio Tridentino comprehendens cæteras Quaestiones.

QUAESTIO I.

An Concilium Tridentinum faverit sententia ruenti, Papam esse Superiorem Concilio Generali.

UT resolvatur hæc Quaestio, colligendum est quòd Concilium Tridentinum dicit aptum & contrarium huic sententia; & unum cum altero conferendum, ut possit intelligi, an magis pro causa Papæ quàm in favorem Concilii Generalis locutum fuerit.

1. Quod statim offertur in gratiam Papæ est clausula (*salva in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate*) quæ legitur in Capite Decreti de Reform. SESS. VII. videtur eadem clausula, in Cap. 21. SESS. XXV. de Ref. sicut & in Cap. 6. SESS. VII. jam citatæ. Nam, ut Papæ dici possit non contineri in Decretis Concilii ad Disciplinam pertinentibus, necesse est Concilium in hoc agnovisse, Papam Concilio Generali non esse submissum.

2. Alterum, quòd potest excipi è Concilio Tridentino in favorem Superioritatis Papæ in Concilium Generale, est, quòd in Bullâ, quæ PAULUS III. suis Legatis facultatem dedit transferendi Concilium, non fit

fit mentio de necessitate consensum ejus habendi pro translatione, quamvis Papa ibi expressè loquatur de consensu Cardinalium huic Bulla.

3. Decretum translationis Concilii Tridentini Bononiam, quod mentionem facit temporis quo durabit, ait, quamdiu Papa & Concilium necessarium judicaverint; & consequenter constituit Papam antè Concilium, quasi in ratione honoris præferendus esset.

4. Concilium Sessiones suspendens ad duos annos, propter bellum Germanicum, &, si diutius permaneat, suspensionem prorogans usque dum impedimentum illud deserit, insinuat, Decretum illud non posse valere, nisi Papa consenserit, *accedente ad hoc Decretum consensu & auctoritate sua Sanctitatis, & Sedis Apostolicæ.*

5. Concilium tolerat, Papam ibi Patrum Sessionem ordinare Brevi ad Legatos misso, jubente, ipsos processuros esse ipsius auctoritate, *auctoritate nostra; & eosdem executuros ipsum nec petituros ipsorum consilium, multò minus illorum consensum, vide finem Sess. XVI.*

6. Loquens de Papa, ait, curam esse Ecclesiæ universalis ipsi demandatam; ex quo intelligere licet, habere auctoritatem illam regendi. Et hæc videtur continere jurisdictionem insignem in Ecclesiam, & consequenter Superioritatem in eandem. Vid. *finem Cap. 1. Sess. XXIV. de Ref. sollicitudinem Ecclesiæ universæ ex muneris sui officio debet.*

7. Postulat à Papa confirmationem suorum Decretorum, & auctoritas confirmandi supponit superioritatem in eo, à quo confirmatio petitur. Hæc videre est in Electionibus quarum confirmatio requiritur solum à Superiore. Idem est de Statutis, quæ non confirmantur nisi à Superioribus: *omnium & singulorum: quæ . . . confirmatio nomine totius Synodi . . . à Romano Pontifice petatur.*

8. In acclamationibus, post finem Concilii, cognominatur Papa *ECCLESIAE EPISCOPUS; beatissimo Pio Papa & Domino nostro sanctæ & universalis Ecclesiæ Pontifice.* Per eam agnoscitur ut Episcopus universalis, vetando, ne quid novum & inusitatum in Ecclesia decernatur, illo inconsulto.

9. Concilium Papam appellat *VICARIUM DEI* in Terris *confidit Sancta Synodus . . . providamque ipsius Dei in terris Vicarii solertiam. c. 1. Sess. VI. de Ref.* Undè videtur sequi, quòd, sicut certum est auctoritatem nullam esse superiorem Dei auctoritati, ita agnoscendum est, auctoritatem esse nullam superiorem auctoritati Papæ Vicarii ipsius.

10. Concilium dat Sedi Papæ titulum *supremæ Sedis sue supremæ Sedis auctoritate*, ex quo fas est intelligere, auctoritatem nullam esse superiorem, præ Pontificia.

11. Attribuit expressè Papæ auctoritatem *SUPREMAC* c. 7. *Sess. XIV. Pontif. maximi pro supremæ potestate sibi in Ecclesiâ universâ tradita.* Ex quo eadem res inferri potest.

12. Concilium insignit Papam titulo *DOMINI, ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum Sess. Decret. ultimo* sic se cognoscit Papæ subditum.

Ex his omnibus à Concilio dictis inferri potest favisse sententiæ, quæ constituit Papam supra Concilium. Ecce nunc quod contrarium credere inducit.

1. Concilium concipit Decreta suo nomine, & hac ratione ea sibi arrogat. Reverà in eo mentionem facit Legatorum Sanctæ Sedis, sed tantum modò ut dicat ipsos præfuisse Conventui, qui ea fecit.

2. Quamvis Legatis *PAULI III.* facultas data fuisset transferendi Concilium quando necesse foret, nulla mentione habita consensu Concilii, nihilominus sibi vindicat translationem, quæ ipsius facta est Tridento Bononiam in Decreto prorogationis *Sess. IX. hæc sacrosancta . . . considerans quòd . . . decrevit & ordinavit Concilium, & ad hanc Civitatem esse transferendum.* Patet quoque ex *Sess. VIII.* translationem hanc non fuisse ordinatam, nisi post consilium peti-

tum ab omnibus Patribus, & post plerorumque consensum habitum; *Decretum supra scriptum placuit longè majori partì Patrum.*

3. Exercuit suam supra Papam auctoritatem, 1. Abrogando majorem partem Casuum Immunitatum, ut videre est in Regulis de *magno Vicario*, in quibus hi omnes casus collecti sunt. 2. Restrungendo admodum Censurarum & Irregularitatum reservationes *c. 6. Sess. XXIV.* 3. Abolendo Mandata Apostolica, mentales reservationes *cap. 19. Sess. XXIV. Accessus, & Regressus, & Coadjutorias pro Beneficiis Inferioribus Episcopatibus & Abbatibus cap. 7. Sess. XXV. de Reform.* 4. Complectendo nominatim Cardinales in præcipuis Decretis de *Reformatione*, quos Papæ prohibito eligebant & bonis, secundum suum beneplacitum cumulabant, Hæc Decreta sunt *cap. cit. de Sess. XXIV. de Reform.* quo statuitur, Papam electurum nullum nisi dotibus eximiis præstantem, *Lectionissimos sibi tantum Cardinales asciscat.*

Cap. 2. *Sess. XXIII. de Refor.* statuit, Cardinales ad Episcopatum promotos, intra 3. menses esse consecrandos, & ipso solo factò privandos esse, si consecrationem suam post 6. menses protrahant. *cap. 1. Sess. XXIII.* quo tenentur in Episcopatibus suis residere, & iisdem pœnis subduntur, quibus alii Episcopi non residentes. *cap. 18. Sess. XXIV. de Reform.* Subjiciuntur concursui Parochiæ pendentes à collatione Cardinalium. *cap. 7. Sess. XXV. de Refor.* condemnat Accessus & Regressus, etiam in Cardinalibus *cap. 17. Sess. XXIV.* ipsis interdicit nominatim pluralitatem Beneficiorum. *cap. 1. Sess. XXV. de Refor.* astringit illos ad frugalitatem & modestiam *cap. 11. Sess. XXIV.* adimit Domesticis Cardinalium Privilegium ipsis concessum circa Beneficia pro tempore quo in Curia Romanâ residebant.

4. Concilium insinuat, Papam tenere ab Ecclesiâ quasdam potestates, quibus ipse potitur. Tales sunt facultates statuendi de Impedimentis dirimentibus Matrimonii, & de iisdem dispensare. Nam *Can. 3. & 4. de Matrim.* has facultates Ecclesiæ arrogat, quasi fontis, anathema pronuntianti in omnes, qui dicent, Ecclesiæ jus non esse adicere novos gradus propinquitatis, supra illos Leviticis, aut ipsam non posse statuere impedimenta. Ergò si Ecclesia Papæ transmittit quasdam potestates, ipsi superior est, & consequenter Concilium Generale ipsam representans est supra Papam.

5. Quod dicit adhuc variis in locis in favorem Ecclesiæ universalis, ostendit, Concilium Generale ipsam representans præesse Papæ, Nam, ex una parte dicit, pertinere ad illam judicium ferre de vero Scripturæ sensu; & sic non licere alio modo interpretari illam quam ipsa interpretatur, & semper interpretata est. *Sess. IV. Decret. de Editione & usu Libror. Sacrorum* supponendo postea principium, ut immotum, eo utitur frequenter ad refutationem & condemnationem hæreson; verbi gratia, firmat fundatque hos Canones de Peccato Originali, contra hæreses *LUTHERI & CALVINI*, in judicio & consensu Ecclesiæ universalis, *ipsius Ecclesiæ judicium & consensum secuta;* Idem facit ergà Canones de Justificatione *Ecclesiæ Catholica Spiritu Sancto suggerente perpetuo; retinuit. Sess. VI. Proemium.* Decreta de *Eucharistia* in eodem etiam principio fundantur; nam dicit in *Præfat. Sess. suæ XIII.* in qua continentur, se in his, quæ definiturum est secuturum doctrinam, quam Ecclesia Catholica docuit per Jesum Christum, & per suos Apostolos, & per Spiritum Sanctum, qui suggerit ipsi omnem veritatem, semper retinuit & conservabit usque ad finem sæculi. *Itaque Sacrosancta Synodus sanam & sinceram illam de venerabili hoc & divino Eucharistie Sacramento doctrinam tradens, quam semper Ecclesia Catholica, ab Christo Domino nostro, & ejus Apostolis, erudita, atque Spiritu Sancto illi omnem veritatem in dies suggerente edocta, retinuit, & usque ad finem sæculi conservabit.* Idem

Idem Concilium *Can. 3. Sess. XIV.* ex eodem principio eruit sensum quem dat his verbis, *quorum remisisti* &c. intelligendo ea de potestate remittendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ; dicit enim, *sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit* . . . Et in *Can. 6. ejusdem*, simili modo justificat, quod docet de necessitate confitendi peccata sua in secreto, Sacerdoti, consilians Catholica Ecclesiæ praxis dicens: *Si quis . . . dixerit modum secreti confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper observavit, & observat.* &c.

Caput 7. ejusdem Sess. suppeditat duas alias probationes ejusdem facti. Nam fundat doctrinam necessitatis Jurisdictionis, ad absolvendum, in eo, quod Ecclesia illam semper crediderit. Sic persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & quod postea docet non esse reservationem in discrimine mortis, illud consolida fundatque in praxi Ecclesiæ constanti, ne quis hac occasione pereat, in Ecclesia Dei semper custoditum fuit &c.

In *Cap. 8. ejusdem Sess.* satisfactionis necessitatem probat perpetuo Ecclesiæ Catholicæ, hac de re, consensu, *neque vero ulla securior via in Ecclesia Dei existimata fuit ad amovendam imminentem à Domino penam, quam ut hac pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent.*

Probatio, quæ colligitur ex *Cap. Sess. XXI.* validissima est. Nam expressè dicit, quod, dum docet, Laicos & Clericos qui Corpus Jesu Christi non consecrant, non teneri ad Communionem sub Utraque Specie, sequatur iudicium & Ecclesiæ consuetudinem: *ipsius Ecclesiæ iudicium & consuetudinem secuta declarat & docet* &c.

Ecclesiæ attribuit plenam & perfectam facultatem in iis omnibus, quæ Sacramenta spectant, exceptâ eorum substantiâ, itâ, ut jus habeat, hac de re, omnia Statuta facere, omnesque mutationes, quas judicat necessarias, sive ad servandam reverentiam illis debitam sive ob utilitatem eorum, qui ea percipiunt, juxta rerum circumstantias, temporum, & locorum; & declarat, se illa potestate semper usum fuisse: *Præterea declarat hanc potestatem perpetuam in Ecclesiâ fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salva illorum substantiâ, & statueret vel mutaret, quæ suscipiuntur utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum & locorum varietate magis expedire judicaret.*

At Concilium nihil ullo in loco dicit, ex quo possit inferri, ipsum in Papa eandem potestatem agnoscere; è contrâ in ultimo Decreto *Sess. XXII.* committit Papam pro concessione usus Calicis, illis qui illud petebant, curam illi relinquendo ponderandi, an esset justa causa talem concedendi dispensationem: *nunc eorum, pro quibus petitur, saluti optimè consultum volens, decrevit integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout presenti Decreto refert; qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Republicæ Christianæ, & salutare potentibus usum Calicis fore judicaret.*

Supereffent conferendæ rationes relatæ ab unâ & alterâ parte, ut pateat, quâ Concilium magis inclinaverit; sed inutile esset hoc agere: nam videtur manifestè expressiones suas metiri, itâ, ut modò Papa favendo, modò Concilio Generali, agnosceretur elusisse quæstionis decisionem de quâ agitur.

En ideo satis erit nobis addere aliquas observationes his de rationibus.

1. Clausula *salva &c.* iustis limitibus adstricta, probat tantum Concilium volens Sanctam venerari Sedem, declaravisse expressè, quod est juris, nempe Papæ priori Ecclesiæ Ministro jus esse singulare dispensandi de Decretis, quæ facit in Concilio Generali illam representante. Hac interpretatio justificata est suprâ.

2. Secundam rationem pro Papa, destruit secundam pro Concilio Generali.

3. Res, de qua mentio fit in quintâ pro Papâ ratione, spectabat magnum Patrum Concilii numerum; scilicet omnes Archiepiscopos, omnes Primates, qui Concilio aderant, & eos, qui adhuc interesse poterant. Sic non erat conveniens, ut Concilium eam judicaret, neque sententia ejus exposceretur, & consensus in executionem Judicii.

4. Concilium potuit expostulare confirmationem suorum Decretorum à Papa, nec tamen eum suprâ se agnoscere, quod ostendimus, examinando novitates, quas introduxit, aut tulit propter Concilium Generale.

5. Sicut Papa Dux & Caput est Ecclesiæ Universalis, & hac ratione autoritatem ejusdem exercet, cum illa non convocatur, de illo dici potest, quod Universalis Ecclesiæ cura ipsi demandata sit, & possit appellari hujus Ecclesiæ Pontifex, nec tamen poni suprâ Concilium Generale. Nam non ideo amittitur ab eo prærogativa sua Corporis Ecclesiæ, cujus Papæ tantum est membrum honorificentissimum.

6. Concilium *Constantiense*, cum defuisset *Sess. IV.* Concilium Generale Papæ præesse, appellat, paulò post, *JOANNEM XXIII.* Sanctissimum suum Dominum: *Sanctissimus Dominus noster Papa.*

CAPUT II.

An Constitutionibus Gallie noceant, qui dicunt, magnam partem Decretorum Concilii Tridentini in eâ acceptam esse usum, quæ nullis tamen auctorata sunt Ordinationibus?

UNA è præcipuis Galliæ Constitutionibus est, quod Decreta Conciliorum in ea non recipiantur sine Literis Patentibus, sicut nec Paparum Bullæ; & hæc Constitutio non est Galliæ particularis, sequuntur illam, in Hispaniâ, in Germaniâ, & in Belgio. Fundatur in eo, quod receptione, fiant Leges Regnorum, & contra rectum ordinem est, ut in his aliqua Lex nova sanciat, sine autoritate eorum, à quibus reguntur.

Quod cum itâ sit, videntur illi Ordinationes Galliæ lædere qui dicunt, bene multa esse Concilii Tridentini Decreta, quæ usu fuerunt recepta, nec tamen auctorata Constitutionibus; quia hæc viâ aperitur porta introductioni novarum Legum in Regno, sine Principis autoritate, & quæ majores Gallia rationes habuit, ut non promulgarentur Decreta Concilii Tridentini, propter ea, quæ in eo acta fuere contra sua commoda, eò damnabilior videtur propositio, de qua agitur.

Sed longè aliter sentiunt, qui attendunt ad tria principia.

1. Decreta Conciliorum Generalium possunt auctorari silentio Principis, qui informatus ea observari in suo Regno, sinit ea observari nec obstitit.

2. Non est possibile talia Decreta observari per totum Regnum inficis Principe, aut Ministris, qui autoritatem ipsius exercent: præcipuè per spatium temporum necessariorum, ut statuatur usus universalis.

3. Usus legitimus habet à Principe omnem suam autoritatem: hujus legis non scriptæ vis emanat ex eodem fonte à quo procedit illa, quæ legis est scriptæ. Utraque differt tantum per merum accidens, aut in rebus non essentialibus; cum omne discrimen situm sit, in eo, quod lex non scripta statuitur tacito Principis consensu, lex verò scripta, jussu ipsius expressè scripto sancitur.

Reverâ sequitur ex his tribus principiis, multa Concilii Tridentini Decreta potuisse in Galliam admitti usu Regi notò, sicut multa alia per Ordinationes accepta fuerunt, quibus in Leges Regni conversa fuerunt. Non minus accedit ejus autoritas in primo recipiendi modo, quàm in secundo. In utroque nihil est,

CAPUT III.

An dignitas Capitis Ecclesie Universalis det Papae aliquam Jurisdictionem in omnem Ecclesiam?

Supponitur hic Papam esse Caput Ecclesie Universalis, tum quia Concilium Florentinum sic definiit CONC. Tom. XIII. p. 515. & ejus Definitio videtur accepta fuisse universaliter, cum propter quod Concilium Caledonense illam agnovit, in sua ad Papam S. LEONEM relatione, sive exponendo ipsi, illum praesidere Concilio in suis Legatis, sicut Caput praestitit Membris, sive appellando illum *Caput*, in oratione, quam ad ipsum habet, se probaturum ipsius Decretis sicut Concilium Literas ejus probat; *rogamus igitur, & tuis Decretis nostrum honora judicium, & sicut nos Capiti in bonis adjecimus consonantiam, sic summis tuis Filiis, quod docet, adimpleat.*

Hoc facto supposito tanquam certo, quaestio est, an haec dignitas Capitis Ecclesie Universalis attribuat illi aliquam jurisdictionem in omnem Ecclesiam? Fundatur in in eo, quod dignitas Capitis, trahat secum jurisdictionem, & videtur haec jurisdictione extendi debere in eos omnes, qui sunt Capiti subjecti, sicut inferiora membra; membris superioribus.

Ad quaestionis hujus decisionem, observandum est, magnum esse discrimen inter membra separatim accepta, & membra conjunctim considerata. Nam, si accipiantur priori modo, certum est sapienter Caput jurisdictionem habere in omnia membra, & consequenter aliquo modo in omne corpus; quia corpus tantum constat membris; si vero respiciantur membra posteriori modo, seu prout simul juncta, Caput non semper habet jurisdictionem in omne Corpus; quia sunt Corpora Capiti suo superiora: haec sunt, imprimis, pleraque Capitula, Societates Judicum, Universitates & Facultates, quae eas componunt.

Hoc observato, quaestio proposita facile deciditur. Nam, vel per totam Ecclesiam intelliguntur omnes ejus partes separatim sumptae; & tunc certum est dignitatem Capitis dare Papae jurisdictionem in omnem Ecclesiam; quia nulla est Ecclesiae pars, quae non sit ei subdita: vel per totam Ecclesiam intelliguntur omnes Ecclesiae partes conjunctim consideratae; & tunc certum est, juxta Doctrinam Conciliorum Constantiensis & Basileensis conformem Scripturae & Traditioni, quod dignitas Capitis, non tribuit Papae jurisdictionem in omnem Ecclesiam, quia Ecclesia hac ratione considerata, superior est Papae.

Nihil prodesset, dicere Papam, ut Caput, jus habere convocandi Concilium Generale; universalem Ecclesiam representans, & convocationem esse actum jurisdictionis; quia nihil aliud est, quam jussum conveniendi. Frustrum loqueretur ita ad probandam jurisdictionem Papae in Ecclesiam Universalem, ratione dignitatis Capitis; nam imperium, quo convocatur Concilium Generale, non cadit in Concilium, cum nondum existat, sed in membra, quae componunt illud, cum erit reipsa congregatum.

CAPUT IV.

An, cum PIUS IV. vetuit, ne interpretaretur Concilium Tridentinum sine licentia Sanctae Sedis, locutus fuerit solum de interpretatione Hominis, & non interpretatione Juris.

PER Interpretationem Hominis intelligitur ea, quae excipitur e cerebro hominis, nec ullum in Jure fundamentum habet; unde vocatur *Capitosa*: per Interpretationem Juris significatur ea, quae capitur a fundo Juris, & in eo solidissime fundatur.

His terminis ita enucleatis referenda sunt ipsissima Papae

est, quod ostendat, Regem approbare Concilii Tridentini Decreta, quasi ad hoc Concilium pertinentia; in eo solum videtur permittere observationem, quia Judices conveniunt moribus Nationis. At vero oppositio Regis promulgationi Decretorum Concilii Tridentini in Galliam, per respectum ad ea quae adversantur nostris libertatibus, nihil aliud intendit, nisi, ut significaret, se non approbare Concilium, quod ea fecerat.

Ex eo adhuc sequitur, magnam horum Decretorum partem esse in Gallia primo modo, scilicet usu, nec tamen auctoritate Ordinationum; nam ibi observantur 1. Decreta, quae restringunt potestates Episcoporum in Titularium, 2. Ea quae potestates Capitulum limitant *Sede vacante*, quoad concessionem Dimissiorum, aut modum gubernandi Dioecesim, inducunt illa ut id agant per magnos Vicarios, & Officiales electos in octo primis diebus vacantiae. 3. Ea, quae spectant aut reductionem Missarum, aut absolutionem in Casuum reservatorum Sanctae Sedi, per missam Episcopalis, quando sunt occulti, aut dispensationem irregularitatis criminis occulti in eadem circumstantia.

4. Decreta concernentia foedus spirituale vel honestatem publicam, aut affinitatem prohibita via, aut receptionem ipsorum Ordinum per Regulares, aut Dimissoria, aut Privilegia Commensalitatatis Triennalis, aut conversionem Curarum in Beneficium simplex, erectionem Vicariarum perpetuarum quibus animarum Cura omnino demandatur, aut Constitutionem distributionum quotidianarum, in locis in quibus non sunt, & earum augmentum ubi sunt nimis modicae, & destinationem tertiae partis fructuum Praebendae hanc ob causam.

5. Pleraque Decreta Sess. XXV. de Regularibus, observantur nec tamen auctoritate Ordinationibus. Talia sunt *Caput 3.* quod permittit Religiosis Mendicantibus fundos in communi possidere, quamvis ipsorum Regula, aut Constitutiones ipsis prohibeant.

Cap. 4. quod vetat, ne Religiosi ad dicantur ejusdemque servitio, extra Monasterium, sine Superiorum suorum venia, & vult, ut Religiosi propter studia absentes maneant in Conventibus Ordinis.

Caput 6. concernens Electionem Superiorum Regularium per calculos secretos & qualitatem personarum, quae debent in iis habere vocem.

Caput 7. in eo, quod spectat auctoritatem Episcopi in Electione Superiorum Monialium, & modum illam exercendi.

Caput 9. quo subduntur jurisdictioni Episcopi Religiose immediate subjectae Sanctae Sedi.

Caput 10. quo tenentur peccata deponere & ad Sacram Synaxim accedere semel in mense, & vult; ut Episcopus cum aliis Superioribus det illis Confessarios extraordinarios bis aut ter in anno, & non possint servare Sanctam Eucharistiam in interiori Monasterii parte.

Caput 11. quo subjiciuntur Religiosi, Parochi, Jurisdictioni Ordinarii extra tres casus cum Vicariis suis.

Caput 12. quo astringuntur Religiosi ad observandas Episcoporum Ordinationes circa Censuras & Festa.

Caput 13. subdit iudicio provisorio Episcopi contentiones de praesentia in funeribus, Processionibus, & aliis Conventibus Ecclesiasticis.

Caput 18. quo excommunicantur solo facto, qui cogunt virgines aut mulieres Religiosam vitam inire, exceptis illis, quae intemperantiam suam merita sunt intrudi in Conventibus.

Cap. 19. dat quinque annos ad reclamandum in casibus, in quibus Professio nulla est defectu libertatis aut aetatis aut novitatus, & praescribit quid haec de se sit agendum.

Papæ verba, nulla est magis germana via, ut ejus voluntas animo percipiatur. *Ad vitandum præterea perverſionem & confuſionem, quæ oriri poſſet ſi unicuique liceret, prout liberet, in Decreta Concilii Commentarios & Interpretationes ſuas edere; Apoſtolicâ authoritate inhibemus omnibus, tam Eccleſiaſticis perſonis, cujuſcumque ſint ordinis, conditionis, & gradûs, quàm Laicis, quocumque honore ac poteſtate præditis, Prælatiſ quidem ſub interditi ingreſſus Eccleſiæ, aliis verò ſub excommunicationis lætæ ſententiæ pænis, ne quiſ ſine authoritate noſtrâ, audeat ullos commentarios, gloſſas, annotationes, ſcholia, ullumve omninò interpretationis genus, ſuper Concilii Decretis, quocumque modo edere.*

Ex his verbis, hæc tantùm, *prout liberet*, poſſunt favere diſtinctioni de quâ agitur; omne quod ſuper eſt illis adverſatur, ut oſtendetur modò quoad hæc verba. Reverà videtur ex illis cognoſci, finem prohibitionis Papæ eſſe, ut occurreret malis, quæ poterat creare licentiâ effrænata explicandi Decreta juxta ſuam pertinaciam & arbitrium; ſed multùm ab eſt, ut ille ſit ſenſus genuinus iſtorum verborum, quin potiùs cadunt in libertatem edendi opera ad interpretationem Concilii, ſimilia illis quæ jam acta fuerant in Concilia præcedentia Lateranenſia, Lugdunenſia, Viennenſia, quæ bene multi Doctores gloſſaverant aut interpretati fuerant, & notis explicaverant; undè orta fuerat incertitudo magna, de ſenſu aliquorum, eorumdem Decretorum, diverſitate interpretationum. Sermonis contextus, & quod præcedit, hæc explicationem probat, cùm, poſt illa verba, Papa expreſſè prohibeat, ne ſiant interpretationes, commentaria, notæ, ſcholia, & aliud interpretationis genus, aliundè, qui ſimilia opera elucubraverant in Concilia præcedentia non ea ad libitum interpretati fuerant, ſed juxta omnem ſuam de jure notitiam. Hoc videtur per frequentes citationes factas in interpretationibus & commentariis. Motivum prohibitionis expoſitum ante hæc verba, *prout liberet* certos adhuc nos facit, non inſerta illa fuiſſe, ut damnaretur interpretatio arbitraria: nam nihil aliud eſt niſi, ut impediatur confuſio & obſcuritas veri ſenſus, quæ naſcuntur ex varietate interpretationum. Infertur ex his verbis, *perverſionem & confuſionem quæ oriri poſſet*. Interpretatio arbitraria non poteſt hæc mala creare, quia vulgò rejicitur; illæ vero, quæ in jure fundantur, habent ſæpè Sectatores majores aut minores, ſecundùm famam Interpretum, & eorum doctrinam, qui eas evolvunt, & ideò poſſunt habere moleſtos exitus de quibus locutum fuit.

Adde quòd Leges non ſiant propter caſus raros & extraordinarios, ſed propter caſus communes & uſitatos; at verò, rarò ſuſcipiuntur opera de Conciliis, ut iſta interpretentur ad voluntatem. Reverentia, quæ ſolet haberi pro eo, quod emanat ex ipſorum authoritate, præcipuè cùm ſunt Generalia, tali ſuſceptioni opponitur. Sana mens & amor famæ idem agunt.

Sed, cùm id aliquando eveniret, non certè id perſonis authoritate & dignitate præſtantibus accideret. *quocumque honore ac poteſtate præditis*. Cùm ab iis non averterentur per Prælaturam, ipſa ſola educatio averteret; è contra, inter perſonas hujusce dignitatis, ſæpè numero quosdam reperias, qui opera de Conciliis elucubrent, pro iſtorum Decretorum explicatione, juxta principia, Regulas & Conſtitutiones juris. Plura dicam, occurrunt ne perſonæ privatæ, quæ tempus ſuum collocent in ejuſmodi labore, ſive propenſione ſeu inclinatione in ſtudium juris, ſive amore boni publici, ſive propriis commodis?

Hiſ addendum, credibile ne eſt Papam voluiſſe punire in Laicis & aliis non Prælatiſ, excommunicatione majore ſolo facto, aut interdictione & ſuſpenſione in Prælatiſ culpam, in qua eſſet major ſulticia,

Tom. I.

quàm malignitas, ut interpretatio arbitraria Decretorum Concilii Generalis eſſet ne aliqua pœnam inter & culpam proportio?

Non poteſt objici quid ſimile, contra interpretationem Juris factam ſine licentiâ Sanctæ Sedis. Potuit vereri Papa, ne tam moleſtos haberet eventus, ut tantæ impendendæ ſeu adhibendæ eſſent Cenſuræ, ad illos pervertendos præveniendosque.

CAPUT V.

Difficultates propoſitæ in hæc verba Articuli 4. Ordinationis Bleſenſis, id omne ſub pœnis per Concilia latis, &c.

1. De quibusnam Conciliis agatur?
2. De quibus pœnis?
3. Qui fructus inde percipi poſſit quoad præxim?

Articulus 4. *Ordinationis Bleſenſis an. 1579.* multa ſtatuit de Matrimonio, & 1. Non celebrandum fore, niſi poſt tres promulgationes, 2. Neminem diſpendandum fore de primâ; & quantum ad alias duas, nullum ab iis futurum immunem, niſi poſtquam prima peracta fuerit, & quando erit aliqua cauſa urgens aut legitima, quæ hoc poſtulat, & præcipui & propinquioreſ parentes id requirent. 3. Hic articulus ſtatuit adhuc poſt Banna debite denunciata partes publicè connubio jungendas eſſe, 4. Et quatuor fore teſtes, qui poſſint teſtificari de forma, quæ ſervata fuerit, & Acta faciendâ eſſe. 5. Aliter matrimonium non fore validum. Hiſ ita ordinatis, addit Clauſulam, hic examinandam: *omnia ſub pœnis à Conciliis latis*. Expediſ ſcire, an articulus loquatur de Conciliis Provincialibus æque ac de Conciliis Generalibus; & an extendatur ad omnes pœnas præſcriptas à Conciliis, quibus hæc Clauſula convenire poteſt?

DIFFICULTAS I.

Inter Concilia, quæ pœnas ferunt in eos, qui agunt, quod prohibetur articulo citato, ſunt Particularia & Generalia; itaque cùm omnia intelliguntur nomine *Conciliorum*, credi poteſt Articulum intelligi de Conciliis Particularibus, ut de Generalibus. Alia eſt ratio, nempe, cùm aliquid prohibetur ſub pœnis juris à Legislatore, qui patitur diverſas ſpecies juris in ſuo diſtrictu, inhibitionem accipi de jure ſcripto, & non ſcripto, particulari & communi, de particulari tanquam de jure communi, de jure non ſcripto, tanquam de jure ſcripto.

Concilia Generalia, quæ poſſunt citari Ordinatione Bleſenſi non ſunt alia à Concilio *Lateranenſi* ſub INNOCENTIO III. & Concilio Tridentino. Sola illa loquuntur de promulgationibus, aut aliis rebus expreſſis in hac Ordinatione, & pœnas ferunt in eos, qui eas negligunt. Clauſula, cujus eſt quæſtio, convenit tamen potiùs Concilio Tridentino, quàm Lateranenſi; nam loquitur de multis rebus ordinatis articulo citato, de quibus Concilium Lateranenſe nihil dicit. Hæc ſunt Diſpenſatio Bannorum, Teſtes, Regeſta. Ad hæc adde, quòd Ordinatio Bleſenſis videtur facta eſſe partim, ut convertantur Decreta Concilii Tridentini in Leges civiles.

Facile reperirentur multa Concilia Particularia alibi quàm in Gallia habita, quæ ſub pœnis, eadem prohibuerint quæ Ordinatio Bleſenſis; ſed non opere pretium eſſet eorum ibi mentionem facere: nam nullo modo apparet, Ordinationem voluiſſe loqui de Conciliis Particularibus extrâ Regnum celebratis. Reverà, quiſ unquam dixit, Legislatorem vetantem aliquid

ſub

sub pœnis juris, de alio jure loqui, quàm de sui districtus jure? Quod si dicatur, jus statutum à Concilio Tridentino, non esse jus Regni Galliæ, & nihilominus nos insinuavisse, Concilium comprehendi in Clausula, quæ est in quæstione.

Respondetur 1. Magnum esse discrimen inter Concilia Particularia extrà Regnum congregata, & Concilia Generalia habita etiam in Regionibus externis; & consistit in eo, quòd Concilium non possit esse Generale, nisi Gallia particeps hujus fuerit; & sic jus constitutum à tali Concilio Generali, non esse jus alienigenum erga Galliam; jus autem statutum à Conciliis Particularibus aliarum Regionum, est tam æternum in Gallia, quàm illi, à quibus constituitur.

2. Si jus à Concilio Tridentino ordinatum, non accipiatur inter nos, non idèò sit, quòd respiciatur ut jus alienum, sed quia Jura Gallicana læst Concilium, & magna ejus Decretorum pars nobis minimè convenit. Quòd si præterea insinuavimus, Clausulam, quæ est in quæstione, posse concipi de Concilio Tridentino, idèò est, quia Articulus citatus eandem fermè rem statuatur, quam Concilium ordinat.

Quapropter, immorabimur solis Conciliis Particularibus Ecclesiæ Gallicanæ, & brevi, quæ habemus dicenda, expeditur: Nam unum tantum invenimus, scilicet *Salmuriense*, habitum an. 1253. sub INNOCENTIO IV. Quod dicit hæc de re, est in *Cap. 27.* Pœna, quæ in eo ordinatur, pecuniaria est: relinquit Ordinario facultatem præfigendi summam. Qualitate pœnæ adducimur ad credendum, Concilium non esse ex iis, de quibus loquitur Articulus in quæstione: nam istud pœnæ genus tunc pertinebat ad solum Magistratum.

Cum Concilia Particularia certò caperentur in Clausula, de quâ agitur, quòd ordinant de pœna, non haberet locum, nisi ubi auctoritatem haberent, id est in ea solâ Provincia, in qua congregata sunt; nam non est probabile Ordinationem aliud voluisse, nisi, ut exigerentur pœnæ à Conciliis latæ, de quibus loquitur, & consequenter non protulisset auctoritate Conciliorum Particularium. Eandem ob causam affirmare non audemus Concilium Tridentinum contineri in Clausula, de qua agitur: nam videtur ad id oportere, ut Ordinatio voluisset ejus Decretis auctoritatem præbere & hæc ætate non benè ad id agendum propensi erant animi. Non etiam audemus excludere Concilium Tridentinum à Clausula, de qua agitur; quia Constitutio potuit nolle aliud spectare, nisi quòd pœna justa à Concilio præscriberetur.

Ex his omnibus, quæ exposuimus, sequitur, Concilium Lateranense solum videri certò comprehendi in Clausula, quæ est in quæstione.

D I F F I C U L T A S I I.

Hæc difficultas omninò pendet à primâ. Nam si Ordinatio loquatur de aliquibus Conciliis determinatis, oportet, ut mentionem etiam faciat de quibusdam pœnis determinatis. Sic, quandoquidem non est certum Ordinationem loqui de aliis Conciliis, quàm de Lateranensi, non certum est quoque illam de aliis pœnis loqui, quàm de illis, quæ feruntur ab hoc Concilio. Has inter pœnas, una determinata est; nempe, quòd Infantes nati è Matrimonio sine promulgationibus contracto, illegitimi sint, posito, quòd sit aliquod inter partes impedimentum quod ignoraverint. Hæc pœna exprimitur in Ordinatione verbis adhuc fortioribus: nam vult nullum Matrimonium esse, quamvis nullum inter partes sit impedimentum. Reverà defectui publicationum jungit defectum aliarum formalitatum. Sed nihilominus hæc pœna ex illis est, de quibus locutum est in Clausula, quæ est in quæstione. Altera pœna generalior est; nam respicit Matrimonium licitum, sicut Matrimonium prohibitum, sed non determinatur, & Episco-

pi est illam determinare: jubetur solum, ut proportionetur qualitati culpa. Sed his qui taliter præsumpserint etiam in gradu concessio copulari, condigna pœnitentia injungatur. C. 3. de *Clandest. despons.* Pœna lata à Concilio Tridentino est etiam indeterminata, est ad voluntatem Episcopi, ea tamen lege, ut magna futura sit. Statuit illam tantum contra eos qui Matrimonio junguntur sine sufficienti testium numero. *Qui cum minore testium numero . . . hujusmodi contractui interfuerint, nec non ipsos contrahentes graviter arbitrio Ordinarii puniri præcipit C. 1. de Refor. Matr.* Pœna nullitatis, quæ etiam fertur à Concilio Tridentino, solum fertur pro casu defectus præsentia Parochi, & duorum testium; est in Ordinatione, pro defectu testium sufficientium.

Sic supposito etiam, quòd Concilium Tridentinum sit ex illis de quibus Ordinatio loquitur, pœnæ, quas præcipit, in Clausula, quam retulimus, sunt indeterminatae, & relictae optioni propter genus, & non pro magnitudine, quæ debet culpa adæquari.

Objici posset, nos frustra laboravisse, quia Constitutio ne de ullo quidem Concilio determinato loquitur, sed de Conciliis in genere, & sensum esse, quòd, qui facient, quod illa prohibet, pœnis Canonice sint subiecti: & hæc objectio aliquam vim haberet; nam si non esset Concilium, quod loqueretur expressè de his, quæ continentur in Ordinatione, & de punitione eorum, qui contra ibunt; sed cum Concilium Lateranense, & Tridentinum, prohibeant, quòd vetatur Constitutione, & illud vetent sub pœnis, locus est asserendi quæ diximus.

Addi posset, quòd, sicut Concilia citata nullam determinant pœnam, res sunt quasi si nullam præperent. Sed hæc objectio non magis valet; quàm præcedens; nam, si pœna non determinata, esset tanquam, non præcepta, frustra tot Leges five Civiles, five Ecclesiasticæ factis habuissent, præcipere pœnas, nec eas determinare. Oportet igitur, ut ii, qui has Leges considerunt, non crediderint, inutile esse pœnas statuere, & determinationem relinquere Ordinario. Et meritò illud crediderunt: nam his Legibus pii Judices inducuntur, ut puniant quasdam culpas, quas non punirent, nisi ad id per Leges tenerentur. Inserviunt etiam, ut reus fiat docilior, cum ipsi notum faciant, judicem non animadvertere in illum, cupiditate, sed munere.

Quas modo perpenniimus difficultates, illæ videntur solum esse speculationis, non sunt tamen inutiles pro praxi. Nam si ii, qui copulantur nec servant quòd præscribitur Articulo, de quo mentionem fecimus, debeant subire pœnas à Conciliis latas, sequitur ex eo, quòd in hoc casu, Laici possint ab Episcopis plesti: nam, præterquam quòd executio pœnarum à Canonibus præceptorum ad illos pertinet, Concilia Ordinatione citata illorum prudentia relinquunt determinationem illarum, quas statuunt.

S E C T I O X V.

OBSERVATIONES circa modum à Concilio Tridentino servatum in tractandis iis, quæ ad DOCTRINAM spectant.

Sunt quædam, quæ solum per *Decreta* exposuit. Hujus generis sunt 1. Quæ scienda sunt circa Verbum Dei scriptum & non scriptum, sive Scripturas Sacras & Traditiones Divinas *SESS. IV.* 2. Quæ scire tenemur circa Purgatorium, Invocationem, Venerationem & Reliquias Sanctorum, Sacrasque Imagines, nec non & Miracula *SESS. XXV.* 3. Circa Indulgentias & delectum ciborum: *continuat. illius Sessionis.* Alia exposuit per *Decreta* & per *Canones*, qui ab illis in hoc distinguuntur, quòd semper anathemate feriunt, qui contrarium dixerint, idque, ut erroneum hæreticum-